

Vzpomínka na okupaci

Jak si pamatuješ na den 21.srpna 1968?

Byl jsem zrovna na vojně. Vzbudili nás ve tři ráno a řekli, že jsme byli napadeni, a nazývali to okupace České republiky. Dostali jsme rozkaz sbalit plnou polní, to znamenalo pětadvacet kilo na záda a zbraň, do který jsme dostali ostrý náboje. Vyběhli jsme na cvičák, nad náma létaly letadla, takovejch osmdesát, devadesát letadel, prostě jako ve filmu. Ty letadla létaly nízko, protože byly plný tanků a všeho. Ten pocit je hroznej, když to vidíš a nevíš, co se bude dít dál... Na všech křižovatkách stály tanky a všechno chtěly obsadit, kasárny, letiště. Dostaly rozkaz, že mají někam dojet, tak prostě jely přes všechno, co jim stálo v cestě. My jsme byli v kasárnách a najednou začali Rusáci střílet ostrejma, protože náš velitel rozhodl, že je nepustí dovnitř. Ale nám ostrý náboje sebrali, my jsme se postavili na zadní, že chceme taky, že oni střílet můžou, a my ne. Když si všimli, že po nás střílí, tak jsme je dostali zpátky. Nikdo nemohl z kasáren ven, ani dovnitř, hlídkovali venku, pak nás odzbrojili.

Kolik ti bylo?

Dvaadvacet, když jsem končil vojnu. Skončil jsem v osmašedesátým, pustili nás díky tomu o měsíc dřív, normálně jsme měli dvacet šest měsíců a pustili nás dřív asi o měsíc. Domů jsem přišel na konci srpna.

Jaká to pro tebe byla zkušenost?

No, příjemný to asi nebylo pro nikoho. Událostí bylo hodně, někoho přejel tank, někoho zastřelili a tak...Ale o tom se moc nevědělo. Ale zase jak kde, třeba v Praze se vědělo všechno, tady u nás jenom to, co jsme se dozvěděli z rádia. Ale potom Rusáci obsadili rádio, tak ani z toho ne.

Jak jste tehdy žili?

Tak jako dneska, na úrovni doby jako dneska. Hlad jsme neměli, měli jsme jídlo, měli jsme všechno, co jsme potřebovali, ještě dobrý bylo, že jsme bydleli na vesnici, kde všichni chovali něco, králíky, slepice a tak. A taky se pěstovalo hodně zeleniny na zahradě. Takže jsme byli téměř soběstačný.

Nebyl problém, že žijete u hranic?

Nebyl. Akorát tě kontrolovali vojáci ve vlaku, třeba když se jelo z práce.

Co se změnilo?

Žilo se tu normálně, pořád stejně. Pár lidí to odneslo, to je fakt. Protože třeba někoho zastřelili. Změna se projevovala hlavně ve výměně lidí, režimu, potřebovali změnit režim. Pro ty normální lidi se to nezměnilo, vyměnila se vláda a tak, všude dosazovali svoje lidi.

Co se dělo pak?

Já jsem si v té době hledal místo a měl jsem tak akorát starosti o rodinu. Přihlásil jsem se na inzerát na stavebního technika do Budějic, a tam mě vzali. Vlastně tu pracuju doteď. Tam jsem byl v té době řadovej pracovník, a tak jsem žádný problémy neměl. Pokud si nebyla nějak vysoko postavená, ve vedoucí funkci nebo tak, nemusela jsi být členem KSČ. Babička žila v Brodčích a já sám v Budějicích. Byl jsem tam dva roky. Dohromady tu bydlíme od 70. roku.

Odkud jste se o všem dozvídali? Z novin, z televize?

No, z obou, ale hlavně z rádia....informace byly pomalejší, ale byly.

Jak to bylo v té době s kulturou? Měl jsi oblíbenou hudbu?

Nejznámější byli asi Beatles. To bylo něco! (*pousměje se*) No, a u nás jsme poslouchali Zagorovou, Kubišovou, Gotta, nejpopulárnější byl asi Matuška... Mamka měla ráda Matušku. Podle mě stejně vznikala v 50. a 60. letech nejkrásnější hudba. Jinak jsme chodili do kina, do divadla, měli jsme lepší třeba vlakový a autobusový spojení než je dneska.

Co cestování?

Cestovat se mohlo jako dřív, a taky spousta lidí utekla. Však víš, třeba teta a strejda jak utekli. Byli posraný až za ušima. Po nich taky stříleli, neviděli, jestli je to zvěř nebo člověk... Rok nato zavřeli hranice...vlastně ještě před zavřením vycestovala babička do Rakouska za tetou a strejdou. Byla tam tři týdny, ale pak se normálně vrátila zpátky. Ze začátku nebyly žádný problémy.

Věděli jste, že vaši příbuzní chtějí utéct?

Ne, to nešlo. Takový věci se říkat nemohly. Oni už to zkoušeli podruhé. Poprvé jim to nevyšlo, ale nechytli je, kdyby je chytli, tak Robert s Maruškou seděli deset let. Šli v noci, utíkali přes lesy. Kdyby se mě zeptali, tak já jim řeknu, kudy mají jít. (*říká to s pobavením*) Já jsem to tam měl projítý křížem krážem. A mohli to v pohodě projít bez problémů, to jsme

jednou měli s Jardou (*kamarád*) problém, že jsme šli na běžky a náhodou jsme asi přejeli hraniční pásmo a chytili nás. Ale nakonec to bylo v pohodě a zjistili, že to asi opravdu nebylo úmyslný. Kousek od našeho baráku v Brodě už začínalo zakázaný pásmo.

A jak jste se dozvěděli, že odešli?

To jsme se dozvěděli, až když k nám přišla policie.

Měli jste s tím nějaký problém?

No, určitě jsme to nečekali, bylo to pro nás jako rána z čistého nebe. Děda zapíjel žal v hospodě dva dny a babička se z toho nemohla vzpamatovat. Jediný problém byl, že jsme kvůli nim nemohli nikam vycestovat. Navštěvovat je mohli akorát babička a děda. Děda ale řekl, že za nima nepojede. Tak jezdila jenom babička. Ale my jako rodina jsme měli smůlu, protože jsme devizový příslib nikdy nedostali. Asi měli strach, že bysme tam chtěli taky zůstat... Tím, že jsem věděl, že nemůžu nikam jet, nijak jsem to... aspoň jsem měl víc času.

V tom roce 68, kdy emigrovala spousta lidí, existovali takové lidi jako převaděči, co vybírali peníze a pak na ně na hranicích zavolali Bezpečnost. To bylo stejný jako dneska. Když chtěl někdo peníze, tak pro to udělal kde co. I když... dřív aspoň byli lidi přátelštější. Dneska jsou uzavřený sami do sebe.

Věděli jste o zvacím dopisu?

Ruská armáda už tu byla rok a půl, dva roky předem...

Jak to víš?

Byl jsem s nima jako voják v rámci cvičení. Celá armáda, která sem jakoby přišla v roce 68, už tady byla i s tankama. Byli v Boleticích a tam se přesouvali. Na cvičáku, to byl obrovské prostor, se stěhovali z jedné strany na druhou a v podstatě tady žili. Jako armáda s tankama, se vším. V době okupace se sem přesunuli i tanky třeba z Německa. Ty sem přijely, ale jinak nic.

O tom dopisu vím... velký cvičení s názvem Vltava tu bylo v roce 66, ale to vybavení tu jako zůstalo, fungovalo to tu, jak už jsem říkal. Ty tanky tu byly všehovšudy asi týden, protože oni potřebovali obsadit prvně letiště, hlavní budovy, aby měli odkud velet, a to trvalo asi ten týden a pak odjeli. Od té doby o všem rozhodovala strana. Chtěla jsi práci, byt, všechno rozhodovala strana... Takže kdo měl někde známý, měl to dobrý.

*Když se řekne srpen 1968...**Prázdniny*

Mám z té doby jednu velmi živou vzpomínku. Bylo mi sedm a byl jsem na prázdninách u babičky v Jirkově, to je u Chomutova. Byl to den jako každý jiný a jako každý den jsem od babičky dostal pokyny, kam smím a kam nesmím a v kolik mám přijít na oběd. A pak už jsem běžel za kamarádem, se kterým jsem si tam hrával. Okolo poledne nás vyrušily nějaké divné zvuky, tak jsme začali zkoumat, co to je, potkali jsme nějaké lidi, co říkali, že v kaštanové aleji jsou tanky. Nevěděli jsme vůbec, co se děje. Do té aleje jsme nesměli, ale zvědavost byla větší než strach z následků. Nemuseli jsme se přemlouvat moc dlouho. Prostě malí kluci, no. Stoupli jsme si k jednomu velikému kaštanu a koukali. Nikdy jsme nic podobného neviděli, a tak jsme jenom stáli a udiveně se rozhlíželi. Dělal to strašný randál a tanků tudy projíždělo hodně. V době oběda nás moje babička začala hledat. Byla našťvaná, když nás našla u toho kaštanu, ale nic neříkala a odvedla nás na oběd. Řekla nám, ať už tam nechodíme, jenže touha vidět tanky na vlastní oči byla prostě silnější. Jen co jsme zhltili oběd, běželi jsme zpátky. Ale tanky už tam nebyly. A co byl pro nás největší šok, ten kaštan, pod kterým jsme předtím stáli, byl poražený a ležel na zemi, přes silnici. Prozkoumali jsme to a jeden pán nám řekl, že viděl, jak se to stalo. Jednomu tanku prasknul pás a strom porazil. Tank to přežil, strom nikoli. A zrovna na tom místě, kde jsme předtím stáli... Tehdy jsem si to asi moc neuvědomoval, ale když na to myslím dneska, říkám si, že jsme měli veliké štěstí, protože kdybychom tam třeba zůstali, tak už bychom možná byli někde jinde.